

گذری بر سیر اندیشه‌های فلسفی و تربیتی

نویسندگان:

دکتر لادن سلیمی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد ساری

فاتن شریف

ربابه حسن‌نیا ی دموچالی

www.ketab.ir

انتشارات پژوهشگر برتر

تهران ۱۴۰۰

سرشناسه :	سلیمی، لادن، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور :	گذری بر سیر اندیشه‌های فلسفی و تربیتی / نویسندگان لادن سلیمی، فتن شریف، ربابه حسن‌نای‌دموچالی.
مشخصات نشر :	تهران: پژوهشگر برتر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری :	۲۳۳ص: مصور (رنگی).
شابک :	۹۷۸-۶۳۲-۷۴۰۰-۳۰-۵
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
یادداشت :	کتابنامه : ص. ۳۴۰ - ۳۴۳.
موضوع :	آموزش و پرورش -- فلسفه
موضوع :	Education -- Philosophy
موضوع :	فیلسوفان -- دیدگاه درباره آموزش و پرورش
موضوع :	Philosophers -- Views on education
موضوع :	فلسفه
موضوع :	Philosophy
شناسه افزوده :	شریف، فتن، ۱۳۵۳-
شناسه افزوده :	حسن‌نای‌دموچالی، ربابه، ۱۳۲۸-
رده بندی کنگره :	۳/LB۱۰۲۵
رده بندی دهی :	۱/۳۷۰
شماره کتابشناسی ملی :	۸۵۲۰۵۶۳

نشانی مرکز نشر: تهران - بزرگراه محلاتی - کدپستی: ۱۷۶۷۹۷۸۱۱۶

نام کتاب: گذری بر سیر اندیشه‌های فلسفی و تربیتی	متزلگاه انتشارات: www.bookpb.ir
نویسندگان: لادن سلیمی - فتن شریف	فروشگاه: www.shop.bookpb.ir
ربابه حسن‌نای‌دموچالی	ایمیل: info@bookpb.ir
صفحه‌آرایی و طرح جلد: پژوهشگر برتر	تلگرام و واتساپ: ۰۹۱۲۷۷۱۸۱۹۰
نوبت و سال چاپ اول: ۱۴۰۰	دفتر مرکزی نشر: ۳۳۱۸۶۵۲۹ (۰۲۱)
قطع کتاب: وزیری	۳۳۱۷۴۸۰۷ (۰۲۱)
شماره گان: ۵۰۰ نسخه	پیام گرو دورنگار: ۳۳۱۶۹۴۰۶ (۰۲۱)
شابک: ۹۷۸-۶۳۲-۷۴۰۰-۲۰-۵	قیمت: ۸۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

پیشگفتار

فلسفه جستجویی است برای رسیدن به بنیادی‌ترین نوع از ادراک عقلانی و تلاشی است برای تحلیل و دستیابی به پاسخی قانع‌کننده برای مشکلاتی همچون مرگ، زندگی و نحوه شناخت جهان بیرونی. تأکید بر ارائه دلایل منطقی یکی از ویژگی‌های بارز فلسفه است که آن را از موضوعات دیگر متمایز می‌سازد. تمدن‌های بشری از دورترین زمان‌ها تاکنون همواره در حال تغییر بوده‌اند. باین‌حال، در تاریخ می‌بینیم، جوامعی موفق خوانده می‌شوند که تمدن آن‌ها از پشتوانه قوی فلسفی که به نحوی نگرش آنان به زندگی را توجیه کند، برخوردار بوده‌اند. در صورت ازمیان رفتن چنین پشتوانه فلسفی تمدن‌ها با وجود پیشرفت‌های مادی در نهایت منهدم شده‌اند؛ بنابراین، می‌بینیم که فلسفه نقشی سرنوشت‌ساز را در تاریخ جوامع ایفا می‌کند. تأملات فلسفی انسان در طول قرون و اعصار محور دو موضوع اصلی چرخیده است:

اول این‌که ماهیت واقعی هرآنچه که وجود دارد چیست؟ دوم این‌که چگونه می‌توان دانست اگر اصلاً دانستن امکان داشته باشد؟ تحقیق درباره پرسش اول شاخه‌ای از فلسفه به نام هستی‌شناسی را تشکیل می‌دهد و تحقیق درباره پرسش دوم شاخه دیگری از فلسفه است که معرفت‌شناسی یا شناخت‌شناسی خوانده می‌شود. پرداختن به این دو موضوع و موضوع‌های فرعی در این رابطه در طی قرون متمادی، جریان اصلی تاریخ فلسفه را تشکیل داده است. امروزه مطالعه فلسفی تعلیم و تربیت ضروری می‌باشد. فلسفه تربیتی زمانی اهمیت پیدا می‌کند که مربیان نیاز به تفکر درباره آنچه انجام می‌دهند را احساس نمایند. آن‌ها باید از ایده‌ها و افکار فلسفی به شیوه‌ای که آن‌ها را به اعمال هدفمند، هدایت نماید استفاده نمایند. در این صورت فلسفه تربیتی به‌عنوان یک ابزار می‌تواند تغییراتی در نگرش‌ها و یا فعالیت‌های آن‌ها در ارتباط با تعلیم و تربیت ایجاد نماید؛ زیرا هر عمل تربیتی متأثر از بعضی دیدگاه‌های تربیتی است.

تکنیکی که در این کتاب مورد استفاده قرار گرفته است، بازگشت به تاریخ توسعه برنامه درسی در دوران باستان و قرون وسطی و اوایل عصر نوزایی است و نقشی که تفکرات فلسفی در هر عصری در تعلیم و تربیت داشته‌اند. در گردآوری مطالب این کتاب از آثار نویسندگان غربی و استادان ایرانی استفاده شده و نویسندگان مدیون این بزرگواران و سپاسگزار ایشان است.

دکتر لادن سلیمی

فهرست مطالب

۵	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: فلسفه هند و چین و ایران باستان
۱۴	فلسفه و تربیت در هند باستان
۱۴	جریان‌های مذهبی در هند باستان
۱۵	ودا
۱۶	خدایان معروف هند باستان
۱۷	نظام طبقاتی در هند
۲۴	بودا
۲۹	آرمان‌ها، فلسفه و مذهب در چین باستان
۳۱	مکتب لائوتسه
۳۶	کنفوسیوس
۴۰	مقایسه آراء لائوتسه و کنفوسیوس
۴۴	فلسفه تربیت در ایران باستان
۴۴	تعلیم و تربیت در ایران باستان
۴۵	اهداف تعلیم و تربیت در ایران باستان
۴۶	انواع آموزش در ایران باستان
۴۶	مراحل آموزش در عصر باستان
۴۶	تعلیم و تربیت مادها و هخامنشیان
۴۹	تعلیم و تربیت در عصر سلوکی و اشکانی
۵۰	تعلیم و تربیت عصر ساسانی
۵۱	آموزش عالی در ایران باستان
۵۲	آموزش دختران در عصر ایران باستان
۵۴	فصل دوم: اندیشه‌های تربیتی یونان
۵۴	(فیثاغورث، پارمنیدس، پروتاگوراس، سقراط، افلاطون، ارسطو)
۵۵	مقدمه
۵۹	تالس
۶۷	آناکساگوراس
۷۰	هراکلیتوس
۷۹	دموکریت

فلسفه چیست؟

قبل از اینکه به مبحث فلسفه بپردازیم سؤالی را مطرح می‌کنیم و آن این است که مهم‌ترین چیزی که شما در زندگی به آن نیازمندید چیست؟ اگر این سؤال را از کسی بپرسیم که گرسنه است مطمئناً خواهد گفت غذا، زیرا مهم‌ترین چیز در زندگی او غذاست؛ اگر از کسی بپرسیم که از سرما در حال مرگ است، می‌گوید: گرما، پس هرکس بر طبق نیازهای اولیه خود مهم‌ترین چیز را در زندگی خود تعیین می‌کند، حال اگر نیازهای اولیه برآورده شود چه چیزی خواهد ماند که انسان به آن نیازمند شود؟ فیلسوفان در اینجا مداخله کرده و می‌گویند مهم‌ترین چیزی که انسان‌ها لازم دارند این است که بدانند چه هستند؟ و در این دنیا چه می‌کنند؟ و بهترین راه پاسخ‌دهی به این سؤالات فلسفه است.

فلسفه این را مطرح می‌کند که جهان چگونه به وجود می‌آید؟ و آیا این جهان موجود زنده و آگاهی مثل خود انسان است؟ آیا در پس آنچه که در زندگی برای ما اتفاق می‌افتد اراده یا مقصودی وجود دارد؟ آیا پس از مرگ هم حیات وجود دارد؟ چگونه باید زندگی کنیم؟ آیا انسان دنیای درونی مستقل از دیگران دارد؟ آیا هدف اصلی زندگی انسان این است که خود را به آرامش و سعادت درونی برساند؟ در واقع، پرسش‌هایی که مطرح کردیم جواب‌هایشان را در هیچ دایره‌المعارف پیدا نخواهید کرد و به همین دلیل هم می‌گوییم که پرسش‌های فلسفی و کار فیلسوفان و جستجوی‌شان برای حقیقت مثل داستان‌های جنایی است که همه چیز پوشیده است و کم‌کم کشف می‌شوند. پس می‌توانیم بگوییم که فلسفه در نتیجه کنجکاوی و شگفتی انسان به وجود آمده است یعنی امر حیات برای انسان‌ها آن قدر حیرت‌انگیز بود که این پرسش‌های فلسفی به‌خودی‌خود مطرح می‌شدند.

در واقع، می‌توان گفت که فلسفه فرزند تلاش انسان است برای پاسخ‌گویی به سؤالاتی که با آن‌ها در طول زندگی روبرو بوده است مانند مرگ، زندگی و نحوه شناخت جهان بیرونی، که فلسفه در این موارد به کمک انسان می‌آید. در طول تاریخ جوامعی که موفق خوانده می‌شوند دارای پشتوانه فلسفی قوی بودند.